

Ventelo AS
Roifsbuktveien 4
Postboks 1, Fornebu
NO-1330 Fornebu

Org: NO 986 293 736 MVA

T +47 21 55 00 00
F +47 21 55 04 01

ventelo.no

Vår referanse

D-10-00211

Mottakers referanse

09/585-HK

Dato/Sted

Fornebu, 12.04.2010

Antall vedlegg

0

Samferdselsdepartementet
Postboks 8010 Dep
0030 OSLO

HØRING – DATALAGRING

Vi viser til Deres brev av 08.01.2010 vedrørende implementering av datalagringsdirektivet.

Samferdselsdepartementet, Justisdepartementet og Fornyings-, administrasjon- og kirkedepartementet har den 08.01.10 satt fram et felles høringsnotat. Ventelo vil nedenfor gi enkelte kommentarer til forslaget om gjennomføring av datalagringsdirektivet i Norge slik dette er foreslått i høringsnotatet.

For øvrig viser vi til høringsuttalelsen fra IKT Norge, som Ventelo i det alt vesentlige slutter seg til.

Innføringen av datadirektivet

Hensynet bak datalagringsdirektivet er bekjempelse av alvorlig kriminalitet, og politiets og påtalemyndighetenes behov for tilgang til dataene i etterforskningen av nevnte kriminalitet.

Det foreligger imidlertid sterke mothensyn mot innføring av datadirektivet, og mange aktører og instanser har i den forutgående debatten kommet med sterke innsigelser mot direktivet. Etter vår oppfatning innebærer lagringen et stort inngrep i våre kunders personvern. Hensynet til kundenes personvern taler mot innføringen av direktivet. Implementering av datalagringsdirektivet vil innebære at Ventelo og andre tilbydere må lagre trafikkdata, lokaliseringsdata og abonnementsdata om sine kunders bruk av fasttelefoni, mobiltelefoni, internettaksess, bredbåndstelefoner og e-post. Den lagrede informasjonen om kundenes bruk av elektronisk kommunikasjon blir altså svært omfattende. Elektroniske kommunikasjonstjenester benyttes av en stor del av befolkningen på stadig flere områder, og den alt overveiende del av dataene benyttes til handlinger som er lovlige, legitime og nødvendige. Lagring av denne bruken er et stort inngrep i den enkeltes personlige integritet.

Samtidig mangler en risikoanalyse av faren og sannsynligheten for at lagrede data kommer på avveie, enten som følge av svakheter med lagringsløsningene, menneskelige feil eller angrep utenfra. Som det framgår av Teleplans utredninger er det store spenn i skisserte investeringsnivåer og lagringsløsninger. Det er grunn til å tro at dette kan påvirke datasikkerheten. På grunn av omfanget av lagringen som følger av implementering av datalagringsdirektivet er datasikkerhetsproblematikken av stor betydning for personvernet og vernet av den enkeltes personlige integritet. Dette er et forhold som bør utredes nærmere.

I høringsnotatet er det i liten grad analysert og konkretisert hvordan politiets og påtalemyndighetens etterforskning blir mer effektiv sammenlignet med dagens hjemler for tilgang til data om elektronisk kommunikasjon. Det framstår derfor som uklart i hvilken grad etterforskningen faktisk blir effektivisert gjennom implementeringen av datalagringsdirektivet. Som det framgår av høringsnotatet har politiet og påtalemyndigheten allerede i dag en rekke hjemler for tilgang til trafikkdata. Samtidig vil bruk av applikasjoner som ikke er definert som offentlige ekom tjenester ikke være omfattet av lagringsplikten. Dette gjelder f.eks. Skype og MSN, som kan benyttes til tale, tekstmeldinger, multimediasendinger, video og oversendelse av dokumenter/filer. Det betyr at utøvere av alvorlig kriminalitet som direktivet er ment å ramme, har gode muligheter til å kommunisere uten at kommunikasjonen blir lagret. Dette gir grunn til å stille spørsmålsteget ved hensikten med direktivet.

Videre er vi kjent med at EU-kommisjonen er igang med en evaluering av direktivet. Bakgrunnen for evalueringen er bl.a. å vurdere om formålet om effektiv bekjempelse av kriminalitet er nådd. Harmonisering av reglene for lagring av data i de ulike medlemslandene er også et vurderingstema. Som det framgår av høringsnotatet er det ulikheter i reguleringen av datalagringsforpliktelsene mellom medlemslandene. Direktivet er ennå ikke implementert i Sverige, Irland, Østerrike og Hellen, mens rettsavgjørelser i Tyskland og Romania har konkludert med at implementeringen av datalagringsdirektivet er i strid med grunnloven/forfatningen. Resultatet av evalueringen og eventuelle endringer i direktivet bør være et vesentlig moment i vurderingen av om datalagringsdirektivet skal innføres i Norge.

Ut fra dette mener vi at lagring av data i henhold til datalagringsdirektivet medfører et uforholdsmessig stort inngrep i kundenes personvern sammenlignet med de positive effektene som kan forventes oppnådd for politiets og påtalemyndighetens etterforskningsarbeid. På denne bakgrunn er det vår prinsipale oppfatning at datalagringsdirektivet ikke bør innføres i norsk lov.

Uansett bør implementering avvente EU-kommisjonens evaluering og de eventuelle endringer som vil bli foreslått på bakgrunn av resultatet av evalueringen.

Lagringstid

Dersom norske myndigheter til tross for motstanden mot direktivet skulle velge å implementere datalagringsdirektivet, tilsier personvern hensynet at minimumstiden for lagring på 6 måneder bør velges. Dette gir den minst inngripende løsningen for den enkeltes personvern.

Kostnader ved innføring av direktivet

I høringsnotatet er det foreslått å videreføre dagens fordelingsmodell for kostnadene for lagring og uthenting, dvs. at tilbydere dekker kostnader til tilrettelegging og lagring mens politiet dekker kostnader til uthenting.

Etter Ventelos oppfatning er det ikke naturlig å videreføre dagens fordelingsmodell. I dag lagres data for kommersielle og/eller driftsmessige forhold. Lagring i henhold til datalagringsdirektivet gjennomføres for å bekjempe kriminalitet. Tilbydernes egne interesser faller i sin helhet utenfor formålet med lagringen, og det kreves at data som lagres for bedriftens formål holdes adskilt fra data som lagres i henhold til direktivet. Lagringen skjer altså utelukkende i myndighetenes interesse. Det er myndighetenes ansvar å bekjempe kriminalitet. Ut fra Teleplans utredninger forventes kostnadene å være betydelige. Det er urimelig å pålegge tilbydere å bære kostnader for en oppgave som er myndighetenes ansvar, og kostnadene bør derfor bæres av

myndighetene. Dette gjelder både kostnader knyttet til tilrettelegging og etablering av systemer for lagring, samt løpende drifts- og uthentingskostnader.

Konkurransemessige forhold

I sammenheng med ovennevnte viser vi også til at en videreføring av dagens fordelingsmodell vil kunne påvirke konkurransen i markedet. Omfanget av og det nærmere innholdet i lagringsplikten er ikke detaljert beskrevet i høringsnotatet, og det vil oppstå en rekke spørsmål om avgrensingen av lagringsplikten. I en overgangsperioden kan det for tilbyderne være uklart hvilke løsningsvalg som tilfredsstillt kravene i reguleringen. Manglende entydighet kan dermed påvirke konkurransen.

Dagens fordelingsmodell kan også være konkurransevridende fordi tjenester omfattes i ulik grad av lagringsplikten. Som nevnt ovenfor omfattes ikke tjenester som faller utenfor definisjonen av offentlige ekom tjenester av direktivet.

For å sikre en eventuell implementering som ikke påvirker konkurransen mellom aktørene i markedet antar vi det er hensiktsmessig å utarbeide forskrifter som beskriver lagringsplikten mer detaljert, før plikten til å lagre trer i kraft.

Uthenting av data

For å lette aktørenes arbeid og for å sikre kostnadseffektive løsninger bør det etableres standardiserte formater og metoder for uthenting av data hos tilbyderne før lagringsplikten etableres.

Av hensyn til kundenes personvern samt tilliten mellom tilbyderne og kundene er vi enige i at det bør være en høy terskel for politiets og påtalemyndighetens rett til å hente ut opplysninger, både med hensyn til at utlevering bare kan skje etter rettslig avgjørelse og i saker som gjelder alvorlige straffbare handlinger. Ved den endelige fastsettelsen av hvilke straffbare forhold som kan gi politi og påtalemyndighet rett til å få utlevert opplysninger, må det tas hensyn til hva som opprinnelig var formålet med datalagringsdirektivet, nemlig å bekjempe alvorlig kriminalitet som bl.a. terrorhandlinger.

Ventelo mener det er grunn til å være bekymret for at tersklene for adgangen til å hente ut data gradvis skal bli senket når direktivet først er blitt implementert. Dette gjelder både med hensyn til hvilke straffbare forhold som kan gi politi og påtalemyndighet mulighet for uthenting av data, og med hensyn til hvilke myndigheter som gis hjemmel for å benytte dataene. Når dataene faktisk er lagret er det sannsynlig at flere myndighetsorganer ønsker tilgang til dataene. Det er av vesentlig betydning at lovgiver er bevisst denne problemstillingen og at det ikke åpnes for utvidet adgang til uthenting av dataene.

Oppsummering

Ventelo mener datalagringsdirektivet ikke bør implementeres i Norge da dette vil være en stort inngrep i våre kunders personvern. Inngrepet er uforholdsmessig stort sammenlignet med de positive effekter datalagringen kan forventes å få for politiets og påtalemyndighetens etterforskning. Utøvere av den kriminalitet som datalagringen er ment å ramme kan benytte

alternative kommunikasjonstjenester som ikke omfattes av lagringsplikten etter direktivet, slik at det kan stilles spørsmål ved om formålet med direktivet vil bli oppnådd.

Uansett bør innføringen av datadirektivet avvende EU kommisjonens evaluering av direktivet og eventuell etterfølgende revidering.

Dersom datalagringsdirektivet skulle bli innført må myndighetene dekke alle kostnadene dette påfører aktørene, både med hensyn til lagring og uthenting av data. Formålet med datalagringen er å bekjempe kriminalitet, noe som er myndighetens ansvar. Datalagringen faller utenfor aktørenes forretningsmessige virksomhet.

En implementering av direktivet må gjennomføres slik at det ikke får konkurransevridende effekt.

Datalagringen er et inngripende virkemiddel, og minimum lagringstid bør velges. Terskelen for hvilke straffbare forhold som kan medføre utlevering av data må være høy. Utlevering av lagrede data forutsetter rettslig avgjørelse. Adgangen til å kreve data begrenses til politi og påtalemyndighet, og øvrige myndigheter kan ikke hente ut lagrede data.

Med vennlig hilsen

Marit Brodal
Advokat